

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ**

**ТРЕНЕРСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ І ТАНЦЮВАЛЬНИХ ВИДІВ СПОРТУ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
(протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.)

Голова Науково-методичної ради

Ю. В. Литвиненко

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ ТА ПОСТАНОВКИ ТАНЦЮ**

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

спеціальність: 024 Хореографія

спеціалізація/освітньо-професійна програма: Хореографія

код дисципліни в освітньо-професійній програмі: ОК.ЦС 13

мова навчання: українська

Київ - 2023

Розробники:

Хоцяновська Людмила Францівна, доцент кафедри хореографії і танцювальних видів спорту, заслужена артистка України, доцент,
lkhotsianovska@uni-sport.edu.ua

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою хореографії і танцювальних видів спорту
(засідання кафедри, протокол № 17 від 22.08.2023 р.)

Завідувач кафедри _____ канд. фіз. вих. і спорту, Соронович І. М.

ПОГОДЖЕНО:

Начальник навчально-методичного відділу

_____ О. М. Д'яченко

Начальник відділу забезпечення якості вищої освіти

_____ О. І. Рудешко

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема ознайомлення з сутністю та змістом професії хореографа, сферою його творчої діяльності; детальний розгляд хореографії як одного з видів мистецтв, її взаємозв'язків з іншими мистецтвами та можливостями міжвидового синтезу у хореографії; засвоєння основних законів драматургії та методів їх застосування в хореографічному творі; осягнення поняття композиції хореографічного твору та синергії її складових; набуття навичок створення хореографічного малюнку, добору лексики для створення хореографічного тексту та поєднання в цілісний хореографічний твір. Обсяг дисципліни – 9 кредитів ЄКТС. Основні теми: хореографія серед інших видів мистецтв; закон драматургічного розвитку хореографічного твору та його сценічне вирішення; поняття «композиція» в хореографії, складові композиції танцю; музика як основа хореографічної дії тощо. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та екзамену/заліку.

Abstract of the discipline. The discipline is aimed at forming the general and professional competences determined by the educational and professional program, in particular acquaintance with the essence and content of the choreographer's profession, the sphere of his creative activity; detailed consideration of choreography as one of the arts, its interconnection with other arts and the possibilities of cross-species synthesis in choreography; mastering the basic laws of dramaturgy and methods of their application in choreographic work; comprehension of the concept of composition of choreographic work and synergy of its components; acquiring the skills of creating a choreographic image, selecting vocabulary to create a choreographic text and combining it into a complete choreographic work. The volume of discipline is 9 ECTS credits. The main topics are: choreography among other arts; the law of dramatic development of a choreographic work and its stage solution; the concept of «composition» in choreography; components of a dance composition; music as the basis of choreographic action, etc. The final assessment is based on the results of the current control and examination/test.

Мета навчальної дисципліни – формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема оволодіння загальними закономірностями створення композиції у хореографії; здібності мислити хореографічними образами, формування «професійного погляду» як необхідної умови творчого проникнення хореографа в навколишнє життя; оволодіння навиками використання лексики класичного, народного, бального та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі та ін.) у хореографічних творах.

Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Основи композиції та постановки танцю» відповідно до освітньо-професійної програми «Хореографія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 024 Хореографія

Шифр	Компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в хореографії, в мистецькій освіті, виконавській діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	
ЗК01	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК02	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК03	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК04	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК05	Навички здійснення безпечної діяльності.
Фахові компетентності спеціальності	
ФК1	Усвідомлення ролі культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.
ФК2	Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтв, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історико-стильових періодів світової художньої культури.
ФК3	Здатність застосовувати теорію та сучасні практики хореографічного мистецтва, усвідомлення його як специфічного творчого відображення дійсності,

	проектування художньої реальності в хореографічних образах.
ФК4	Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної).
ФК5	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових мистецьких та позашкільних навчальних закладах.
ФК6	Здатність використовувати і розробляти сучасні інноваційні та освітні технології в галузі культури і мистецтва.
ФК7	Здатність використовувати інтелектуальний потенціал, професійні знання, креативний підхід до розв'язання завдань та вирішення проблем в сфері професійної діяльності.
ФК8	Здатність сприймати новітні концепції, усвідомлювати багатоманітність сучасних танцювальних практик, необхідність їх осмислення та інтегрування в актуальний контекст з врахуванням вітчизняної та світової культурної спадщини.
ФК9	Здатність збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції.
ФК10	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології (відео-, TV-, цифрове, медіа-мистецтва і т. ін.) в процесі створення мистецького проекту, його реалізації і презентації.
ФК11	Здатність здійснювати репетиційну діяльність, ставити та вирішувати професійні завдання, творчо співпрацювати з учасниками творчого процесу.
ФК12	Здатність використовувати принципи, методи, форми, засоби, сучасні методики в організації та реалізації освітнього процесу, аналізувати його перебіг та результати в початкових мистецьких та позашкільних навчальних закладах.
ФК13	Здатність використовувати традиційні та інноваційні методики для діагностування творчих, рухових (професійних) здібностей, їх розвитку відповідно до вікових, психолого-фізіологічних особливостей суб'єктів освітнього процесу.
ФК14	Здатність забезпечувати високий рівень володіння танцювальними техніками, виконавськими прийомами, застосовувати їх як виражальний засіб.

ФК15	Здатність застосовувати набуті виконавські навички в концертно-сценічній діяльності, підпорядковуючи їх завданням хореографічного проекту.
ФК16	Здатність дотримуватись толерантності у міжособистісних стосунках, етичних і добродійних взаємовідносин в сфері виробничої діяльності.
ФК17	Здатність враховувати економічні, організаційні та правові аспекти професійної діяльності.
ФК18	Здатність застосовувати знання з теорії, методики та сучасні практики хореографічного мистецтва для викладацької та балетмейстерської діяльності (збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення композиції для різних видів спорту з елементами хореографії) в закладах фізичного виховання і спорту.
ФК19	Здатність усвідомлювати роль музики в хореографічному мистецтві, володіти музично-теоретичними поняттями, аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку музичного мистецтва, його стилеві особливості, жанри та форми музичних творів і застосовувати ці знання у виконавській, педагогічній та балетмейстерській діяльності в різних напрямках хореографії.

Обсяг навчальної дисципліни – 9 кредитів ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форма навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	10	0	116	0	144	270
1 курс	2	0	24	0	28	54
2 курс	4	0	46	0	58	108
3 курс	4	0	46	0	58	108
Заочна	4	0	32	0	234	270
1 курс	1	0	8	0	58	67
2 курс	1	0	8	0	59	68
3 курс	1	0	8	0	58	67
4 курс	1	0	8	0	59	68

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами: «Основи акторської майстерності», «Теорія та методика викладання класичного танцю», «Теорія та методика викладання народно-сценічного танцю», «Теорія та методика викладання українського народно-сценічного танцю», «Теорія та методика викладання сучасного танцю», «Теорія та методика викладання бального танцю», «Історія і теорія музики» тощо.

**Програма навчальної дисципліни.
Тематичний план навчальної дисципліни**

Номер і назва теми	Кількість годин							
	денна форма навчання				заочна форма навчання			
	усього	у тому числі			усього			
		л.	прак.	с. р.		л.	прак.	с. р.
1 курс, II семестр денна і заочна форма								
Тема 1. Хореографія серед інших видів мистецтв.	15	2	6	7	17	1	2	14
Тема 2. Види і жанри хореографічного мистецтва.	13		6	7	16		2	14
Тема 3. Основи драматургії твору. Тема. Ідея. Сюжет.	13		6	7	16		2	14
Тема 4. Закон драматургічного розвитку хореографічного твору та сценічне вирішення.	13		6	7	18		2	16
Всього за 1 курс	54	2	24	28	67	1	8	58
2 курс III, VI семестри – денна форма								

VI семестр – заочна форма								
Тема 5. Поняття «композиція» в хореографії. Складові композиції танцю.	18	2	6	10	10	1	1	8
Тема 6. Хореографічний малюнок і його виражальні можливості	18		8	10	10		1	9
Тема 7. Графічний запис хореографічного малюнку	18		8	10	10		1	9
Тема 8. Хореографічний текст як елемент композиції	15	2	6	7	11		2	9
Тема 9. Пантоміма в хореографії	13		6	7	9		1	8
Тема 10. Музика як основа хореографічної дії	13		6	7	9		1	8
Тема 11. Робота з музичним матеріалом, концертмейстером, фонограмою	13		6	7	9		1	8
Всього за 2 курс	108	4	46	58	68	1	8	59
3 курс V, VI семестри – денна форма								
3 курс VI семестр і 4 курс VIII семестр – заочна форма								
Тема 12. Засоби творення образу в хореографії	12	2	4	6	17	1	2	14
Тема 13. Хореографічний твір образно-	14		6	8	18		2	16

емоційного характеру								
Тема 14. Літературно-драматургічна основа хореографічної дії	14		6	8	16		2	14
Тема 15. Програма хореографічного твору. Лібрето	14		6	8	16		2	14
Всього за V семестр	54	2	22	30				
Всього за VI семестр					67	1	8	58
Тема 16. Зміст хореографічного твору. Сюжет хореографічного твору	14	2	6	6	17	1	2	14
Тема 17. Сюжетний (дієвий) танець	14		6	8	16		2	14
Тема 18. Ансамбль із трьох, чотирьох, п'яти виконавців	12		6	6	17		2	15
Тема 19. Хореографічна мініатюра	14		6	8	18		2	16
Всього за VI семестр	54	2	24	28				
Всього за VIII семестр					68	1	8	59
Всього годин:	270	10	116	144	270	4	32	234

Зміст навчальної дисципліни за темами

1 курс, II семестр денна і заочна форма

Тема 1. Хореографія серед інших видів мистецтв

Класифікація видів мистецтв на основі засобів матеріального втілення художнього змісту. Хореографія серед інших видів мистецтв, її специфічні особливості. Хореографія як танцювальне мистецтво взагалі.

Просторово-часова природа хореографічного мистецтва.

Хореографія як зображально-виражальне, видовищне мистецтво.

Синтетичність як одна із специфічних особливостей хореографії. Шляхи синтезу різних галузей художньої культури.

Створення художнього образу безпосередньо на очах у глядача як специфічна відмінність мистецтва хореографії.

Генеза танцю. Формування професії «балетмейстер». Особистісні та професійні якості балетмейстера.

Тема 2. Види і жанри хореографічного мистецтва

Жанр мистецтва (фр. *genre - рід, вид*) як відпрацьоване поняття для визначення внутрішньо-родових підрозділів мистецтва. Жанр як рід твору, що характеризується сукупністю формальних і змістовних особливостей.

Система жанрових форм, їх реалізація в художніх мистецтвах.

Жанр як втілення ознак епохи, способу життя і поведінки людей.

Жанр як відношення автора до зображуваних подій (трагедія, драма, комедія).

Жанр у хореографії. Основні жанри хореографічних творів. Залежність жанру від ідейно-тематичної спрямованості твору.

Основні жанрові різновиди хореографічного мистецтва:

- *автентичний танець* (як такий, що виконується в природному середовищі жителями певної місцевості під час традиційних свят і обрядів);

- *побутовий масово-популярний танець (social dance)* (розважальна, не професійна форма танцю, складова масової музично-танцювальної культури сучасності);

- *історико-побутовий танець* (як зразок побутової танцювальної культури певної історичної епохи);

- *народно-сценічний танець* (як такий, що виконується на сцені через певну стилізацію форми, жанру з позиції балетмейстера);

- *характерний танець* (використовується в балетних виставах як частина театралізованої сценічної дії);

- *бальний танець* (одна з форм хореографії, що має канонізований стандарт європейського та латиноамериканського конкурсних танців);

- *естрадний танець* (виконується на естрадній (концертній) сцені і будується на суміші лексики різних технік);

- *класичний танець* як система, в яку входять рухи не в емпірично даній формі, а в абстрагованому до формули вигляді;

- *балет* як театральна і найвища форма класичного танцю;

- «*модерн*» як загальне поняття форм, стилів, напрямів сучасного сценічного хореографічного мистецтва.

Взаємовплив і взаємопроникнення різних видів і жанрів хореографії як ознака сучасного культурного процесу.

Тема 3. Основи драматургії твору. Тема. Ідея. Сюжет

Театральне мистецтво як вид мистецтва, в основі якого лежить художнє відображення життя, здійснене через драматичну дію, яку виконують актори перед глядачами.

Вистава як основний твір театрального мистецтва.

Драма (від грец. drama – дія) як основний зміст хореографічного твору, в якому розвиток конфлікту, боротьба героїв, їх вчинки, мотиви поведінки, думки і прагнення, переживання і пристрасті, всі нюанси їх сценічного життя розкриваються в танцювальних, пантомімних сценах та епізодах.

Тема (від грец. thema – положення, основа) хореографічного твору як об'єкт художнього відображення.

Тема як фраза і головний мотив у музичному творі.

Ідея (від грец. idea – образ, початок, основа) як думки і почуття автора по відношенню до подій, зображених у його творі.

Сюжет (фр. sujet – предмет) як спосіб художнього осмислення, організація подій. Сюжет як система подій, через які автор розкриває характери персонажів і зміст твору. Розкриття та відтворення сюжету через «подію».

Тема 4. Закон драматургічного розвитку хореографічного твору

Поняття «драматургія твору».

Закономірності драматургії, загальні для музичного, театрального, кінематографічного та хореографічного мистецтв. Специфічні особливості сценічної дії та її закономірні тенденції.

Драматург хореографічного твору та його функції. Єдність драматургії та режисерського рішення в хореографії.

Послідовність та співвідношення окремих частин драматичної дії: пролог, експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка, фінал, епілог.

Однопланова та багатопланова композиція.

Дія зовнішня та внутрішня (психологічна).

Поняття «етюд».

2 курс

III, VI семестри – денна форма

VI семестр – заочна форма

Тема 5. Поняття «композиція» в хореографії. Складові композиції танцю

Поняття «композиція хореографічного твору». Відображення драматургії через композицію твору.

Основні компоненти хореографічної композиції.

Хореографічний текст як елемент композиції танцю. Хореографічний текст як сукупність танцювальних «па», жестів, постави, через які виражається характер, почуття і поведінка дійових осіб.

Малюнок танцю як елемент композиції в хореографії. Малюнок як розміщення, ракурс і напрям (переміщення) дійових осіб на площині сцени.

Тема 6. Хореографічний малюнок і його виразальні можливості

Основні малюнки, використовувані в хореографії. Коло – найбільш повторюваний в танцях мотив. Лінійні малюнки. Можливості розвитку лінійних та колових мотивів за рахунок темпу, перебудови, положення в просторі сцени.

Закони перспективи.

Малюнки симетричні та асиметричні. Поняття мізансцени.

Залежність малюнку від задуму твору, його ідеї, музичного матеріалу, національної притаманності танцю, залежність розвитку малюнку від завдання, яке стоїть перед балетмейстером. Психологічний вплив хореографічного малюнку на глядача.

Композиційний план хореографічного твору, його складові.

Тема 7. Графічний запис хореографічного малюнку

Нотація хореографічного малюнку шляхом графічного запису.

Схематичне зображення танцювального майданчика. Умовні позначення. Поділ малюнку танцю на елементарні складові, їх графічний запис. Текстові коментарі до графічного запису малюнку танцю.

Необхідність нотації танцю при створенні та збереженні хореографічного твору.

Тема 8. Хореографічний текст як елемент композиції

Поняття «лексика танцю». Складові хореографічної лексики: рух, жест, поза, пластика, пантоміма, танцювальне па.

Поняття «хореографічний текст».

Хореографічний текст як один з основних компонентів композиції хореографічного твору, засіб вираження драматургії. Побудова хореографічного тексту твору шляхом сполучення лексичних структур танцю. Підпорядкування кожного лексичного структурного елементу закону драматургічного розвитку сценічної дії. Мислення пластичними образами. Відповідність хореографічного тексту поставленому творчому завданню, ідейно-тематичному змісту твору.

Основні танцювальні рухи. Сполучні танцювальні рухи. Провідні рухи –

лейттема танцю. Розвиток танцювальних рухів, манера і характер їх виконання.

Зв'язок хореографічного тексту з малюнком танцю і музичним матеріалом.

Тема 9. Пантоміма в хореографії

Пантоміма як жанр сценічного мистецтва, в якому основним засобом створення художнього образу є пластична виразність людського тіла. Поза, жест, міміка – складові мистецтва пантоміми.

Пантоміма в хореографії як особливий засіб створення хореографічного образу.

Пантоміма у балетах ХУІІІ-ХІХ ст.

Пантоміма в сучасній хореографії, балеті, її допоміжна роль. Специфічне для балету співвідношення пантоміми і танцю.

Пантомімна сцена як самостійний епізод.

Пантомімні елементи як компонент танцю.

Міманс у балетній виставі. Міманс або мімічний ансамбль як група артистів музично та пластично обдарованих, які використовуються у масових сценах, оперних та балетних виставах. Функція мімансу у «великих» балетах ХУІІІ-ХІХ ст. Декоративний, підпорядкований та гармонійний характер мімічного ансамблю в балетній виставі.

Тема 10. Музика як основа хореографічної дії

Образна природа музики. Особливості музичної мови.

Мелодія і ритм як чинники побудови дії в хореографічному творі.

Ритм як один з універсальних проявів прекрасного в природі і мистецтві. Ритм як збудник руху в танці. Музика як ритмічна основа танцювальної пластики.

Мелодія як виток танцю, що ґрунтується на ній і виростає з неї. Лад, метр, ритм як основа музичної мелодії; динамічні і темпові ефекти як невід'ємна частина драматичної експресії в музиці і танці.

Поліфонічні і гомофонічні музичні і хореографічні форми. Поліритмія та моноритмія в музиці, хореографії.

Стильові ознаки музичного твору. Музичний стиль як сукупність засобів і прийомів художньої виразності. Музичний стиль - відображення характерних ознак певного виду музичного мистецтва, його національної або етнічної своєрідності, індивідуальної творчої манери композитора, виконавця.

Образний стрій музики, її стильова природа, національна характерність музичного твору, їх відображення у хореографії. Поєднання стихії музики і танцю як виявлення тонкої та органічної спорідненості.

Тема 11. Робота з музичним матеріалом, концертмейстером, фонограмою

Музична драматургія як основа хореографічної драматургії. Визначення драматургічної побудови музичного твору.

Втілення образно-емоційного змісту музичного твору в хореографічних образах.

Мелодія і ритм як чинники побудови дії в хореографічному творі. Визначення стильових ознак музичного твору.

Структурний збіг музики і танцю. Визначення у готовому музичному творі музичної форми, розподіл його на частини, фази, речення. Визначення музичної теми, мелодійного і ритмічного малюнку, метру, встановлення темпу, динамічних відтінків.

Розподіл між виконавцями танцю функцій і завдань з точним визначенням, через кого із персонажів передається та чи інша думка на кожні декілька тактів музики.

Визначення тривалості танцю, його окремих частин та уривків на основі тривалості відповідних частин музики.

Значення музичного матеріалу в роботі з виховання внутрішньої техніки артистів.

Використання для постановки танцю готової музики і спеціально створеної композитором.

Робота з концертмейстером.

Робота з фонограмою. Добір фонограм згідно з композиційним планом.

3 курс VII, VIII семестри – денна форма 3 курс VI семестр і 4 курс VIII семестр – заочна форма

Тема 12. Засоби творення образу в хореографії

Поняття «художній образ», «хореографічний образ».

Хореографічний образ в класичній хореографії як узагальнене художнє відображення дійсності через зображення конкретного явища.

Хореографічний образ (ототожнений образу драматичному) як конкретний характер людини, що проявляється через її відношення до навколишньої дійсності.

Зв'язок хореографічного образу з музичним твором.

Образні: музика, лексика, малюнок танцю.

Залежність вирішення образу від сюжету та ідеї танцювального номера.

Танцювальний текст, композиційна побудова партії – основа розкриття образу персонажа.

Зовнішній вигляд (грим, костюм) як вираження внутрішнього змісту образу.

Розвиток сюжету та виявлення ідеї номера через хореографічний образ.

Тема 13. Хореографічний твір образно-емоційного характеру

Хореографічний твір образно-емоційного характеру як хореографічна композиція, що не містить певного сюжету (безсюжетна), зміст якої складають власне пластично-танцювальні образи.

Виразальні засоби безсюжетного хореографічного твору.

Драматургія безсюжетного хореографічного твору, засоби її виявлення.

Безсюжетний балет, виникнення і розповсюдження жанру. Найкращі зразки безсюжетного балету.

Тема 14. Літературно-драматургічна основа хореографічної дії

Зв'язок хореографії з літературою.

Спорідненість хореографічного мистецтва з драматичним театром.

Засоби вираження літературно-драматургічного змісту в хореографічному мистецтві.

Особливості постановчої роботи над хореографічним твором, створюваним за сюжетом, запозиченим з літератури.

Тема 15. Програма хореографічного твору. Лібрето

Програма як літературна основа хореографічного твору, що містить викладення сюжету, ідеї, конфлікту, характеру дійових осіб.

Лібрето (з італійської «маленька книжечка») як описання сюжету в програмі вистави, що допомагає глядачу зрозуміти дію, яка відбувається на сцені.

Створення програми та лібрето хореографічного твору.

Тема 16. Зміст хореографічного твору. Сюжет хореографічного твору

Поняття «зміст хореографічного твору», «сюжет хореографічного твору».

Сюжет концертного номера з класичної хореографії – його зміст, тобто поєднання подій, що допомагають розкрити характер дійових осіб.

Розкриття в концертному номері сюжету, проблемних ситуацій через образно-художню систему танцю. Розкриття сюжету завдяки власним прийомам, художньому баченню автора.

Тема 17. Сюжетний (дієвий) танець

Сюжетний танець – дієвий танець. Історія зародження та розвитку сюжетного танцю. Образ у сюжетному танці. Композиція танцю та розкриття сюжетної лінії. Розвиток драматургії в сюжетному танці. Хореографія сюжетних танців. Відображення конкретних явищ навколишнього життя і природи.

Тематика сюжетних танців у класичній хореографії. Мистецтво пантоміми в сюжетному танці.

Тема 17. Ансамбль із трьох, чотирьох, п'яти виконавців

«Тріо» (від лат. tre - три) - ансамбль із трьох виконавців.

Тріо в балетній виставі. Па-де-труа. «Трійка».

«Квартет» (від лат. quartus - четвертий) - ансамбль з чотирьох виконавців. Різноманітні можливості створення танців для чотирьох виконавців. Па-де-катр.

«Квінтет» як ансамбль із п'яти виконавців.

Дієвий або дивертисментний характер малої композиційної форми.

Тема 18. Хореографічна мініатюра

Хореографічна мініатюра як мала композиційна форма хореографічного твору.

Гене́за хореографічної мініатюри.

Хореографічна мініатюра як складова балетної вистави.

Виконання хореографічної мініатюри на естраді під час конкурсів, концертів, фестивалів та інших видовищних заходів.

Характерні ознаки хореографічної мініатюри. Ідейність, лаконічність, оригінальність задуму та його втілення.

Короткочасність мініатюри, що передбачає використання гранично виразних художніх засобів.

Склад виконавців. Відображення в хореографічній мініатюрі творчих і технічних можливостей конкретних виконавців.

Легка пристосовуваність до умов концертного виконання.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1 курс, II семестр денна і заочна форма			

Тема 1. Хореографія серед інших видів мистецтв.	1. Класифікація видів мистецтв	2	
	2. Просторово-часова природа хореографічного мистецтва	2	
	3. Хореографія як зображально-виражальне, видовищне мистецтво	2	1
	4. Синтетичність як одна із специфічних особливостей хореографії	2	1
Тема 2. Види і жанри хореографічного мистецтва.	5. Види хореографічного мистецтва	2	1
	6. Жанри хореографії	2	1
Тема 3. Основи драматургії твору. Тема. Ідея. Сюжет.	7. Тематизм у хореографії	2	
	8. Ідейне наповнення твору	2	1
	9. Сюжет у танці	2	1
Тема 4. Закон драматургічного розвитку хореографічного твору та сценічне вирішення.	10.Складові драматургічної побудови хореографічного твору	2	1
	11.Взаємозв'язок і послідовність частин драматургії	2	
	12.Вплив драматургії на сценічне вирішення танцю	2	1
2 курс III, VI семестри – денна форма VI семестр – заочна форма			
Тема 5. Поняття «композиція» в хореографії.	13.Поняття «композиція хореографічного твору»	2	

Складові композиції танцю.	14.Основні компоненти хореографічної композиції	2	1
	15. Композиція і архітектоніка	2	
Тема 6. Хореографічний малюнок і його виражальні можливості	16.Малюнок танцю як елемент композиції в хореографії	2	
	17.Види хореографічних малюнків	2	
	18.Змістовність і виразність малюнку танцю	2	1
Тема 7. Графічний запис хореографічного малюнку	19.Умовні позначення використовувані для нотації малюнку	2	
	20.Принципи створення графічного запису малюнку	2	1
	21.Читання графічного запису малюнку	2	
Тема 8. Хореографічний текст як елемент композиції	22.Поняття «лексика танцю»	2	
	23.Поняття «хореографічний текст».	2	1
	24.Основні танцювальні рухи	2	
	25.Сполучні танцювальні рухи	2	
	26.Провідні рухи – лейттема танцю	2	
	27.Зв'язок хореографічного тексту з малюнком танцю і музичним матеріалом	4	1

Тема 9. Пантоміма в хореографії	28.Пантоміма в хореографії як особливий засіб створення хореографічного образу	2	1
	29.Пантомімна сцена як самостійний епізод.	2	
	30.Пантомімні елементи як компонент танцю	2	
Тема 10. Музика як основа хореографічної дії	31.Мелодія і ритм як чинники побудови дії в хореографічному творі	2	
	32.Відображення змістовності музики в танці	2	1
Тема 11. Робота з музичним матеріалом, концертмейстером, фонограмою	33.Драматургічна побудова музики і танцю	2	1
	34.Структурний збіг музики і танцю	2	
3 курс VII, VIII семестри – денна форма 3 курс VI семестр і 4 курс VIII семестр – заочна форма			
Тема 12. Засоби творення образу в хореографії	35.Танцювальний текст, композиційна побудова партії – основа розкриття образу персонажа	2	1
	36.Зовнішній вигляд (грим, костюм) як вираження внутрішнього змісту образу.	2	1
Тема 13. Хореографічний твір образно-емоційного характеру	37.Виразальні засоби безсюжетного хореографічного твору	4	1
	38.Драматургія безсюжетного хореографічного твору, засоби її виявлення	2	1
Тема 14. Літературно-драматургічна	39.Єдність літературної основи, музики і хореографії.	2	1

основа хореографічної дії	40. Створення сценарно-композиційного плану твору	4	1
Тема 15. Програма хореографічного твору. Лібрето	41. Програма хореографічного твору.	2	1
	42. Лібрето хореографічного твору.	4	1
Тема 16. Зміст хореографічного твору. Сюжет хореографічного твору	43. Розкриття в концертному номері сюжету через образно-художню систему танцю	4	2
Тема 17. Сюжетний (дієвий) танець	44. Композиція танцю та розкриття сюжетної лінії	4	1
	45. Розвиток драматургії в сюжетному танці	2	1
Тема 18. Ансамбль із трьох, чотирьох, п'яти виконавців	46. Дієвий або дивертисментний характер малої композиційної форми.	2	1
	47. Композиція малого ансамблю	4	1
Тема 19. Хореографічна мініатюра	48. Хореографічна мініатюра як мала композиційна форма хореографічного твору	4	1
	49. Відображення в хореографічній мініатюрі творчих і технічних можливостей конкретних виконавців	4	1
Всього		116	32

Завдання для самостійної роботи студентів

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1 курс, II семестр денна і заочна форма			
Тема 1. Хореографія серед інших видів мистецтв.	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	5
	Сформулювати поняття «види мистецтв».	2	4
	Визначити специфічні особливості хореографії як виду мистецтва.	4	5
Тема 2. Види і жанри хореографічного мистецтва.	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	5
	Визначити поняття «жанр» в хореографії.	2	4
	Визначити та охарактеризувати жанрові різновиди танцю.	4	5
Тема 3. Основи драматургії твору. Тема. Ідея. Сюжет.	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	5
	Визначити, яким чином вибір теми впливає на розкриття ідеї.	2	5
	З'ясувати, які ідеї можуть хвилювати сучасного глядача.	2	5
Тема 4. Закон драматургічного розвитку хореографічного твору та сценічне вирішення.	Опрацювати літературу з теми заняття.	4	5
	З'ясувати загальні закономірності драматургічної побудови творів різних видів мистецтва.	2	5
	Визначити специфічні особливості драматургії в хореографії.	4	5

2 курс III, VI семестри – денна форма VI семестр – заочна форма			
Тема 5. Поняття «композиція» в хореографії. Складові композиції танцю.	Опрацювати літературу з теми заняття.	4	4
	Визначити основні компоненти хореографічної композиції.	2	2
	Охарактеризувати основні елементи хореографічної композиції .	4	4
Тема 6. Хореографічний малюнок і його виражальні можливості	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	2
	Охарактеризувати відмінність між симетричними та асиметричними малюнками.	4	4
	З'ясувати залежність малюнків від задуму твору, його ідеї, музичного матеріалу.	4	4
Тема 7. Графічний запис хореографічного малюнку	Опрацювати літературу з теми заняття.	4	4
	З'ясувати, що таке малюнок танцю.	2	2
	Створити графічний запис малюнку танцю	4	4
Тема 8. Хореографічний текст як елемент композиції	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	2
	Дослідити зв'язок хореографічного тексту, малюнку танцю і драматургії твору.	2	2
	Засвоїти прийоми створення хореографічного тексту. Створити танцювальну комбінацію.	4	5
Тема 9. Пантоміма в хореографії	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	2
	Написати лібрето етюду з використанням елементів пантоміми.	4	4

	Проаналізувати свій етюд, розбивши його по складових композиції.	2	2
Тема 10. Музика як основа хореографічної дії	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	2
	Охарактеризувати роль музики в хореографічному мистецтві.	2	2
	Прослухати твори композиторів-класиків.	2	2
Тема 11. Робота з музичним матеріалом, концертмейстером, фонограмою	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	2
	Проаналізувати важливість якості музичного супроводу при здійсненні постановок хореографічних етюдів.	2	2
	Охарактеризувати структурний збіг музики і танцю.	2	2
3 курс V семестр – денна форма 3 курс VI семестр – заочна форма			
Тема 12. Засоби творення образу в хореографії	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	4
	Проаналізувати засоби створення хореографічного образу в класичній хореографії.	2	4
	Створити сольний образний хореографічний етюд.	4	5
	Визначити основні виражальні засоби, використані у постановці для створення образу.	2	5
Тема 13. Хореографічний твір образно-емоційного характеру	Переглянути безсюжетні балетні вистави Дж. Баланчіна.	2	4
	Проаналізувати драматургічну побудову переглянутих балетів.	2	4
	Визначити засоби вираження драматургії в переглянутих балетах.	2	5
	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	5

Тема 14. Літературно-драматургічна основа хореографічної дії	Переглянути виставу «Лісова пісня» в Національній опері України.	2	3
	Дослідити інші інтерпретації сюжету на балетній сцені.	2	5
Тема 15. Програма хореографічного твору. Лібрето	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	5
	Дослідити зразки лібрето відомих хореографічних творів.	2	5
	Створити власне лібрето хореографічного твору.	4	4
3 курс VI семестри – денна форма 4 курс VIII семестр – заочна форма			
Тема 16. Зміст хореографічного твору. Сюжет хореографічного твору	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	4
	Визначити, чи змінюється сюжет, якщо балетмейстер поміняє місцями деякі танці чи змінить внутрішню структуру того чи іншого танцю.	2	4
	З'ясувати, що допомагає розкрити характер дійових осіб.	2	5
Тема 17. Сюжетний (дієвий) танець	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	5
	Скласти сюжет для постановки танцю	2	4
	Здійснити постановку	4	7
Тема 18. Ансамбль із трьох, чотирьох, п'яти виконавців	Переглянути балет «Віденський вальс» у Національній опері України.	2	5
	Визначити малі композиційні форми, що є в цьому балеті.	2	5
Тема 19. Хореографічна мініатюра	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	4
	Дібрати музичний матеріал до хореографічної мініатюри.	2	5

	Скласти композиційний план хореографічної мініатюри.	2	5
	Здійснити постановку	4	6
Всього		144	234

Очікувані результати навчання з дисципліни: застосування теоретичних знань та практичних умінь, дотичних до створення різних форм хореографічних творів, для розв'язання конкретних задач у сфері хореографії та танцювальних видів спорту та організації реалізації у відповідній сфері проектів інноваційного творчого характеру завдяки:

знанням: особливостей хореографії як виду мистецтва, її видової та жанрової структури; основ драматургії хореографічного твору; особливостей побудови композиції хореографічного твору; засобів творення художнього образу в хореографії; хореографічних та музично-хореографічних форм;

умінням: працювати творчо і самостійно; аналізувати ідейно-тематичний зміст, форму, жанр, видову приналежність хореографічного твору; працювати з музичним матеріалом; застосовувати закони драматургії у власних постановках; складати літературно-драматургічну основу хореографічного твору; створювати і нотувати хореографічний текст та малюнок танцю;.

Перелік програмних результатів навчання, яких досягають під час вивчення навчальної дисципліни «Основи композиції та постановки танцю» відповідно до освітньо-професійної програми «Хореографія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 024 Хореографія

Шифр	Програмні результати навчання
ПРН 1	Визначати взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із концепцією сталого розвитку України.
ПРН 2	Розуміти моральні норми і принципи та вміти примножувати культурні, наукові цінності і досягнення суспільства в процесі діяльності.
ПРН 3	Вільно спілкуватись державною мовою усно і письмово з професійних та ділових питань.
ПРН 4	Володіти іноземною мовою в обсязі, необхідному для спілкування в соціально-побутовій та професійній сферах
ПРН 5	Аналізувати проблеми безпеки життєдіяльності людини у професійній сфері, мати навички їх попередження, вирішення та надання першої допомоги.

ПРН 6	Розуміти роль культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.
ПРН 7	Знати і розуміти історію мистецтв на рівні, необхідному для застосування виражально-зображальних засобів відповідно до стилю, виду, жанру хореографічного проєкту.
ПРН 8	Розуміти хореографію як мистецький феномен, розрізняти основні тенденції її розвитку, класифікувати види, напрями, стилі хореографії.
ПРН 9	Володіти термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
ПРН 10	Розуміти хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності.
ПРН 11	Використовувати інноваційні технології, оптимальні засоби, методики, спрямовані на удосконалення професійної діяльності, підвищення особистісного рівня володіння фахом.
ПРН 12	Сприймати інформацію, творчо її переосмислювати та застосовувати в процесі виробничої діяльності.
ПРН 13	Володіти базовими принципами стратегій вітчизняного хореографічного мистецтва щодо культурної спадщини.
ПРН 14	Володіти принципами створення хореографічного твору, реалізуючи практичне втілення творчого задуму відповідно до особистісних якостей автора.
ПРН 15	Демонструвати володіння традиційними та інноваційними методиками викладання фахових дисциплін.
ПРН 16	Аналізувати результати педагогічної, асистентсько-балетмейстерської, виконавської, організаційної діяльності.
ПРН 17	Володіти методикою викладання фахових дисциплін, реалізовувати теоретичні знання в практичній діяльності відповідно до конкретних виробничих обставин.
ПРН 18	Знаходити оптимальні підходи до формування і розвитку творчої особистості.
ПРН 19	Знаходити оптимальні виконавські прийоми для втілення хореографічного образу.
ПРН 20	Вдосконалювати виконавські навички і прийоми в процесі підготовки та участі у фестивалях і конкурсах.

ПРН 21	Розвивати комунікативні навички, креативну і позитивну атмосферу в колективі.
ПРН 22	Мати навички управління мистецькими проектами, зокрема, здійснювати оцінки собівартості мистецького проекту, визначати потрібні ресурси, планувати основні роботи.
ПРН 23	Мати навички викладацької, балетмейстерської та репетиційної діяльності у галузі хореографічного мистецтва в закладах фізичного виховання і спорту та володіти принципами створення композиції для певного виду спорту з елементами хореографії, реалізуючи практичне втілення творчого задуму виходячи з особливостей оцінювання певного виду спорту.
ПРН 24	Знати і розуміти роль музики в хореографічному мистецтві, володіти музично-теоретичними поняттями, аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку музичного мистецтва, його стильові особливості, жанри та форми музичних творів і використовувати навички аналізу та підбору музичного матеріалу для здійснення виконавської, педагогічної та балетмейстерської діяльності в різних напрямках хореографії.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю, заліку/екзамену.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин.

Лектор під час завершення лекції з теми дисципліни знайомить здобувачів вищої освіти з відповідними завданнями для самостійної роботи та темами практичних занять.

Перед початком практичного (семінарського, лабораторного) заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 34 балів, до заліку/екзамену не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни.

Заліки/екзамени проводяться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Використовується такий розподіл балів, які може отримати студент за тему:

Номер і назва теми дисципліни	Форма поточного контролю	Кількість балів
1 курс, II семестр денна і заочна форма		
Тема 1. Хореографія серед інших видів мистецтв.	Експрес-контроль.	20
Тема 2. Види і жанри хореографічного мистецтва.	Практичний показ	20
Тема 3. Основи драматургії твору. Тема. Ідея. Сюжет.	Практичний показ	30
Тема 4. Закон драматургічного розвитку хореографічного твору та сценічне вирішення.	Практичний показ	30
Всього		100
2 курс, III семестр – денна форма 2 курс, IV семестр – заочна форма		д. в. з. в.
Тема 5. Поняття «композиція» в хореографії. Складові композиції танцю.	Експрес-контроль.	30 10
Тема 6. Хореографічний малюнок і його виражальні можливості	Практичний показ	40 20
Тема 7. Графічний запис хореографічного малюнку	Практичний показ	30 10
Всього		100
2 курс, IV семестр – денна форма 2 курс, IV семестр – заочна форма		д. в. з. в.
Тема 8. Хореографічний текст як елемент композиції	Експрес-контроль.	20 20
Тема 9. Пантоміма в хореографії	Практичний показ	30

		10
Тема 10. Музика як основа хореографічної дії	Практичний показ	30
		20
Тема 11. Робота з музичним матеріалом, концертмейстером, фонограмою	Практичний показ	20
		10
Всього		100
		100
3 курс, V семестр – денна форма		
3 курс, VI семестр – заочна форма		
Тема 12. Засоби творення образу в хореографії	Експрес-контроль	20
Тема 13. Хореографічний твір образно-емоційного характеру	Практичний показ	30
Тема 14. Літературно-драматургічна основа хореографічної дії	Практичний показ	30
Тема 15. Програма хореографічного твору. Лібрето	Практичний показ	20
Всього		100
3 курс, VI семестр – денна форма		
4 курс, VIII семестр – заочна форма		
Тема 16. Зміст хореографічного твору. Сюжет хореографічного твору	Експрес-контроль	10
Тема 17. Сюжетний (дієвий) танець	Практичний показ	30
Тема 18. Ансамбль із трьох, чотирьох, п'яти виконавців	Практичний показ	30
Тема 19. Хореографічна мініатюра	Практичний показ	30
Всього		100

Основні і допоміжні джерела для вивчення курсу:

Основна література

1. Васіна Н. А. Танцювальні мініатюри у різних видах хореографії. *Тенденції розвитку хореографічних дисциплін у вищих мистецьких навчальних закладах* : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практич. конф., м. Київ, 11-12 квіт. 2014 р. Київ, 2014. С. 30–33.
2. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. Львів : Край, 2003. 158 с.
3. Забута Б. Музичне забезпечення хореографічних постановок. Рівне : Волинські обереги, 2011. 195 с.
4. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
5. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
6. Хоцяновська Л. Ф. Хореографія як об'єкт вивчення дисципліною «Мистецтво балетмейстера». *Молодий вчений*. 2018. Вип. 54. С. 167-169.
7. Хоцяновська Л. Ф. Імprovізація як засіб розвитку творчих здібностей на уроках з мистецтва балетмейстера. *Культура України. Серія «Мистецтвознавство»*. 2018. Вип. 59. С. 240–245.
8. Хоцяновська Л. Ф. Сучасне хореографічне мистецтво України в контексті світових культурних тенденцій. *Наукові Записки. Серія «Мистецтвознавство»*. 2018. №1. Вип. 38. С. 186–194.
9. Хоцяновська Л. Ф. Взаємопроникнення українського та європейського хореографічного мистецтва період незалежності нашої держави. *Мистецтвознавчі записки*. 2018. Вип. 33. С. 368–375.
10. Хоцяновська Л. Ф. Поєднання традиційного (архаїчного) та інноваційного в сучасній українській хореографії. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. 2018. Вип. 40. С. 449–455.
11. Хоцяновська Л. Ф. Балет Аніко Рехвіашвілі «Снігова королева» – вистава для дорослих і дітей. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Напрямок : Мистецтвознавство*. 2020. Вип. 34. С. 207–211.
12. Хоцяновська Л. Ф. Особливості створення сольних хореографічних композицій. *Взаємодія аматорського та професійного хореографічного мистецтва* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 13 квіт. 2019 р. Київ : КНУКіМ, 2019. С. 191–194.
13. Хоцяновська Л. Ф. Виразні можливості абстрактного танцю. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2014. Вип. 20. Т. 1 С. 240–245.
14. Хоцяновська Л. Ф., Перова Г. О. Формування авторського балетмейстерського стилю Іржи Кіліана у 1970-х роках. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2020. Вип. 36. С. 173–177.

15. Хоцяновська Л. Ф., Білаш О. С. Творча діяльність Вацлава та Броніслави Ніжинських в контексті розвитку вітчизняного та світового балетного мистецтва. *Танцювальні студії*. 2019. Т. 2, №1. С. 19–28.
16. Хоцяновська Л. Ф. Синтез мистецтв як формотворчий принцип сучасної вистави. *Трансформаційні процеси в сучасній українській культурі: матеріали наук.-теорет. конф.* Київ, 2007. С. 220–223.
17. Хоцяновська Л. Ф. Прояви абстракціонізму в хореографії. *Хореографічна та театральна культура України: педагогічні та мистецькі виміри* : матеріали наук.-практ. конф. Київ, 2013 р. С. 234–236.
18. Чепалов О. Хореологія. Статті та лекції. Київ : Ліра-К, 2020. 228 с.
19. Шариков Д. «Contemporarydance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с.

Додаткова література

1. Бігус О., Маншилін О., Кондратюк Д., Мова Л., Журавльова А., Герц І., Донченко Н., Батєєва Н. Сучасний танець: Основи теорії і практики : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 264 с.
2. Герц І., Кебас О., Бойко О., Журавльова А. Сучасний танець: шляхи творчого вдосконалення : навч. посіб. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2021. 241 с.
3. Кривохижа А. М. Гармонія танцю. Методичний посібник для хореографічних дисциплін педагогічного навчального закладу. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Вінниченка, 2005. 92 с.
4. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
5. Печеранський І., Базела Д. Вступ до філософії танцю : монографія. Київ : КНУКіМ, 2017. 123 с.
6. Плахотнюк О. Використання акробатичних елементів в сучасній хореографії. *Вісник Міжнародного Слов'янського університету*. 2010. Т. 13. Вип. 2. С. 88–96.
7. Погребняк М. М. Танець «модерн» ХХ ст.: витоки, стильова типологія, панорама історичної ходи, еволюція : монографія. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. 312 с.
8. Погребняк М. М. Нові напрями театрального танцю ХХ – початку ХХІ ст.: історико-культурні передумови, крос-культурні зв'язки, стильова типологія : монографія. Полтава : ТОВ «Прінтмакс», 2021. 330 с.
9. Хоцяновська Л. Ф. Балетна музика українських композиторів та її відображення в хореографії (II половина ХХ ст.). *Народознавчі Зошити*. 2018. N3(141). С. 719–725.

10. Хоцяновська Л. Ф. Курт Йосс – теоретик, практик, педагог та його вплив на розвиток сучасного хореографічного мистецтва хореографії. *Мистецтвознавчі записки*. 2019. Вип. 35. С. 216–221.
11. Хоцяновська Л. Ф. Функціонування хореографічного колективу у період карантину *Танцювальне мистецтво: сучасний стан та тенденції розвитку* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 25 квіт. 2020 р. Київ : КНУКіМ, 2020. С. 78–81.
12. Хоцяновська Л. Ф. Хореографічні прояви у культурі метамодерну на початку ХХ ст.. *Культура і сучасність*. 2018. № 1. С. 198–203.
13. Хоцяновська Л. Ф. Балетний академізм і танець-модерн: хореографічне протистояння першої третини ХХ р.. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство*. 2012. Вип. 7. С. 170–173.
14. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.
15. Шариков Д. Класифікація сучасної хореографії : монографія. Київ : Видавець Карпенко В.М., 2008. 168 с.

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема ознайомлення з сутністю та змістом професії хореографа, сферою його творчої діяльності; детальний розгляд хореографії як одного з видів мистецтв, її взаємозв'язків з іншими мистецтвами та можливостями міжвидового синтезу у хореографії; засвоєння основних законів драматургії та методів їх застосування в хореографічному творі; осягнення поняття композиції хореографічного твору та синергії її складових; набуття навичок створення хореографічного малюнку, добору лексики для створення хореографічного тексту та поєднання в цілісний хореографічний твір. Обсяг дисципліни – 9 кредитів ЄКТС. Основні теми: хореографія серед інших видів мистецтв; закон драматургічного розвитку хореографічного твору та його сценічне вирішення; поняття «композиція» в хореографії, складові композиції танцю; музика як основа хореографічної дії тощо. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та екзамену/заліку.

Abstract of the discipline. The discipline is aimed at forming the general and professional competences determined by the educational and professional program, in particular acquaintance with the essence and content of the choreographer's profession, the sphere of his creative activity; detailed consideration of choreography as one of the arts, its interconnection with other arts and the possibilities of cross-species synthesis in choreography; mastering the basic laws of dramaturgy and methods of their application in choreographic work; comprehension of the concept of composition of choreographic work and synergy of its components; acquiring the skills of creating a choreographic image, selecting vocabulary to create a choreographic text and combining it into a complete choreographic work. The volume of discipline is 9 ECTS credits. The main topics are: choreography among other arts; the law of dramatic development of a choreographic work and its stage solution; the concept of «composition» in choreography; components of a dance composition; music as the basis of choreographic action, etc. The final assessment is based on the results of the current control and examination/test.

Мета навчальної дисципліни – формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема оволодіння загальними закономірностями створення композиції у хореографії; здібності мислити хореографічними образами, формування «професійного погляду» як необхідної умови творчого проникнення хореографа в навколишнє життя; оволодіння навиками використання лексики класичного, народного, бального та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі та ін.) у хореографічних творах.

Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Основи композиції та постановки танцю» відповідно до освітньо-професійної програми «Хореографія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 024 Хореографія

Шифр	Компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в хореографії, в мистецькій освіті, виконавській діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	
ЗК01	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК02	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК03	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК04	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК05	Навички здійснення безпечної діяльності.
Фахові компетентності спеціальності	
ФК1	Усвідомлення ролі культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.
ФК2	Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтв, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історико-стильових періодів світової художньої культури.
ФК3	Здатність застосовувати теорію та сучасні практики хореографічного мистецтва, усвідомлення його як специфічного творчого відображення дійсності,

	проектування художньої реальності в хореографічних образах.
ФК4	Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної).
ФК5	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових, профільних, фахових закладах освіти.
ФК6	Здатність використовувати і розробляти сучасні інноваційні та освітні технології в галузі культури і мистецтва.
ФК7	Здатність використовувати інтелектуальний потенціал, професійні знання, креативний підхід до розв'язання завдань та вирішення проблем в сфері професійної діяльності.
ФК8	Здатність сприймати новітні концепції, усвідомлювати багатоманітність сучасних танцювальних практик, необхідність їх осмислення та інтегрування в актуальний контекст з врахуванням вітчизняної та світової культурної спадщини.
ФК9	Здатність збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції.
ФК10	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології (відео-, TV-, цифрове, медіа-мистецтва і т. ін.) в процесі створення мистецького проекту, його реалізації і презентації.
ФК11	Здатність здійснювати репетиційну діяльність, ставити та вирішувати професійні завдання, творчо співпрацювати з учасниками творчого процесу.
ФК12	Здатність використовувати принципи, методи та засоби педагогіки, сучасні методики організації та реалізації освітнього процесу, аналізувати його перебіг та результати в початкових, профільних, фахових закладах освіти.
ФК13	Здатність використовувати традиційні та інноваційні методики для діагностування творчих, рухових (професійних) здібностей, їх розвитку відповідно до вікових, психолого-фізіологічних особливостей суб'єктів освітнього процесу.
ФК14	Здатність забезпечувати високий рівень володіння танцювальними техніками, виконавськими прийомами, застосовувати їх як виражальний засіб.

ФК15	Здатність застосовувати набуті виконавські навички в концертно-сценічній діяльності, підпорядковуючи їх завданням хореографічного проекту.
ФК16	Здатність дотримуватись толерантності у міжособистісних стосунках, етичних і добродійних взаємовідносин в сфері виробничої діяльності.
ФК17	Здатність враховувати економічні, організаційні та правові аспекти професійної діяльності.
ФК18	Здатність застосовувати знання з теорії, методики та сучасні практики хореографічного мистецтва для викладацької та балетмейстерської діяльності (збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення композиції для різних видів спорту з елементами хореографії) в закладах фізичного виховання і спорту.
ФК19	Здатність усвідомлювати роль музики в хореографічному мистецтві, володіти музично-теоретичними поняттями, аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку музичного мистецтва, його стилеві особливості, жанри та форми музичних творів і застосовувати ці знання у виконавській, педагогічній та балетмейстерській діяльності в різних напрямках хореографії.

Обсяг навчальної дисципліни – 9 кредитів ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форма навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	10	0	116	0	144	270
1 курс	2	0	24	0	28	54
2 курс	4	0	46	0	58	108
3 курс	4	0	46	0	58	108
Заочна	4	0	32	0	234	270
1 курс	1	0	8	0	58	67
2 курс	1	0	8	0	59	68
3 курс	1	0	8	0	58	67
4 курс	1	0	8	0	59	68

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами: «Основи акторської майстерності», «Теорія та методика викладання класичного танцю», «Теорія та методика викладання народно-сценічного танцю», «Теорія та методика викладання українського народно-сценічного танцю», «Теорія та методика викладання сучасного танцю», «Теорія та методика викладання бального танцю», «Історія і теорія музики» тощо.

**Програма навчальної дисципліни.
Тематичний план навчальної дисципліни**

Номер і назва теми	Кількість годин							
	денна форма навчання				заочна форма навчання			
	усього	у тому числі			усього			
		л.	прак.	с. р.		л.	прак.	с. р.
1 курс, II семестр денна і заочна форма								
Тема 1. Хореографія серед інших видів мистецтв.	15	2	6	7	17	1	2	14
Тема 2. Види і жанри хореографічного мистецтва.	13		6	7	16		2	14
Тема 3. Основи драматургії твору. Тема. Ідея. Сюжет.	13		6	7	16		2	14
Тема 4. Закон драматургічного розвитку хореографічного твору та сценічне вирішення.	13		6	7	18		2	16
Всього за 1 курс	54	2	24	28	67	1	8	58
2 курс III, VI семестри – денна форма								

VI семестр – заочна форма								
Тема 5. Поняття «композиція» в хореографії. Складові композиції танцю.	18	2	6	10	10	1	1	8
Тема 6. Хореографічний малюнок і його виражальні можливості	18		8	10	10		1	9
Тема 7. Графічний запис хореографічного малюнку	18		8	10	10		1	9
Тема 8. Хореографічний текст як елемент композиції	15	2	6	7	11		2	9
Тема 9. Пантоміма в хореографії	13		6	7	9		1	8
Тема 10. Музика як основа хореографічної дії	13		6	7	9		1	8
Тема 11. Робота з музичним матеріалом, концертмейстером, фонограмою	13		6	7	9		1	8
Всього за 2 курс	108	4	46	58	68	1	8	59
3 курс V, VI семестри – денна форма								
3 курс VI семестр і 4 курс VIII семестр – заочна форма								
Тема 12. Засоби творення образу в хореографії	12	2	4	6	17	1	2	14
Тема 13. Хореографічний твір образно-	14		6	8	18		2	16

емоційного характеру								
Тема 14. Літературно-драматургічна основа хореографічної дії	14		6	8	16		2	14
Тема 15. Програма хореографічного твору. Лібрето	14		6	8	16		2	14
Всього за V семестр	54	2	22	30				
Всього за VI семестр					67	1	8	58
Тема 16. Зміст хореографічного твору. Сюжет хореографічного твору	14	2	6	6	17	1	2	14
Тема 17. Сюжетний (дієвий) танець	14		6	8	16		2	14
Тема 18. Ансамбль із трьох, чотирьох, п'яти виконавців	12		6	6	17		2	15
Тема 19. Хореографічна мініатюра	14		6	8	18		2	16
Всього за VI семестр	54	2	24	28				
Всього за VIII семестр					68	1	8	59
Всього годин:	270	10	116	144	270	4	32	234

Зміст навчальної дисципліни за темами

1 курс, II семестр денна і заочна форма

Тема 1. Хореографія серед інших видів мистецтв

Класифікація видів мистецтв на основі засобів матеріального втілення художнього змісту. Хореографія серед інших видів мистецтв, її специфічні особливості. Хореографія як танцювальне мистецтво взагалі.

Просторово-часова природа хореографічного мистецтва.

Хореографія як зображально-виражальне, видовищне мистецтво.

Синтетичність як одна із специфічних особливостей хореографії. Шляхи синтезу різних галузей художньої культури.

Створення художнього образу безпосередньо на очах у глядача як специфічна відмінність мистецтва хореографії.

Генеза танцю. Формування професії «балетмейстер». Особистісні та професійні якості балетмейстера.

Тема 2. Види і жанри хореографічного мистецтва

Жанр мистецтва (фр. *genre* - *рід, вид*) як відпрацьоване поняття для визначення внутрішньо-родових підрозділів мистецтва. Жанр як рід твору, що характеризується сукупністю формальних і змістовних особливостей.

Система жанрових форм, їх реалізація в художніх мистецтвах.

Жанр як втілення ознак епохи, способу життя і поведінки людей.

Жанр як відношення автора до зображуваних подій (трагедія, драма, комедія).

Жанр у хореографії. Основні жанри хореографічних творів. Залежність жанру від ідейно-тематичної спрямованості твору.

Основні жанрові різновиди хореографічного мистецтва:

- *автентичний танець* (як такий, що виконується в природному середовищі жителями певної місцевості під час традиційних свят і обрядів);

- *побутовий масово-популярний танець (social dance)* (розважальна, не професійна форма танцю, складова масової музично-танцювальної культури сучасності);

- *історико-побутовий танець* (як зразок побутової танцювальної культури певної історичної епохи);

- *народно-сценічний танець* (як такий, що виконується на сцені через певну стилізацію форми, жанру з позиції балетмейстера);

- *характерний танець* (використовується в балетних виставах як частина театралізованої сценічної дії);

- *бальний танець* (одна з форм хореографії, що має канонізований стандарт європейського та латиноамериканського конкурсних танців);

- *естрадний танець* (виконується на естрадній (концертній) сцені і будується на суміші лексики різних технік);

- *класичний танець* як система, в яку входять рухи не в емпірично даній формі, а в абстрагованому до формули вигляді;

- *балет* як театральна і найвища форма класичного танцю;

- *«модерн»* як загальне поняття форм, стилів, напрямів сучасного сценічного хореографічного мистецтва.

Взаємовплив і взаємопроникнення різних видів і жанрів хореографії як ознака сучасного культурного процесу.

Тема 3. Основи драматургії твору. Тема. Ідея. Сюжет

Театральне мистецтво як вид мистецтва, в основі якого лежить художнє відображення життя, здійснене через драматичну дію, яку виконують актори перед глядачами.

Вистава як основний твір театрального мистецтва.

Драма (від грец. drama – дія) як основний зміст хореографічного твору, в якому розвиток конфлікту, боротьба героїв, їх вчинки, мотиви поведінки, думки і прагнення, переживання і пристрасті, всі нюанси їх сценічного життя розкриваються в танцювальних, пантомімних сценах та епізодах.

Тема (від грец. thema – положення, основа) хореографічного твору як об'єкт художнього відображення.

Тема як фраза і головний мотив у музичному творі.

Ідея (від грец. idea – образ, початок, основа) як думки і почуття автора по відношенню до подій, зображених у його творі.

Сюжет (фр. sujet – предмет) як спосіб художнього осмислення, організація подій. Сюжет як система подій, через які автор розкриває характери персонажів і зміст твору. Розкриття та відтворення сюжету через «подію».

Тема 4. Закон драматургічного розвитку хореографічного твору

Поняття «драматургія твору».

Закономірності драматургії, загальні для музичного, театрального, кінематографічного та хореографічного мистецтв. Специфічні особливості сценічної дії та її закономірні тенденції.

Драматург хореографічного твору та його функції. Єдність драматургії та режисерського рішення в хореографії.

Послідовність та співвідношення окремих частин драматичної дії: пролог, експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка, фінал, епілог.

Однопланова та багатопланова композиція.

Дія зовнішня та внутрішня (психологічна).

Поняття «етюд».

2 курс

III, VI семестри – денна форма

VI семестр – заочна форма

Тема 5. Поняття «композиція» в хореографії. Складові композиції танцю

Поняття «композиція хореографічного твору». Відображення драматургії через композицію твору.

Основні компоненти хореографічної композиції.

Хореографічний текст як елемент композиції танцю. Хореографічний текст як сукупність танцювальних «па», жестів, постави, через які виражається характер, почуття і поведінка дійових осіб.

Малюнок танцю як елемент композиції в хореографії. Малюнок як розміщення, ракурс і напрям (переміщення) дійових осіб на площині сцени.

Тема 6. Хореографічний малюнок і його виражальні можливості

Основні малюнки, використовувані в хореографії. Коло – найбільш повторюваний в танцях мотив. Лінійні малюнки. Можливості розвитку лінійних та колових мотивів за рахунок темпу, перебудови, положення в просторі сцени.

Закони перспективи.

Малюнки симетричні та асиметричні. Поняття мізансцени.

Залежність малюнку від задуму твору, його ідеї, музичного матеріалу, національної притаманності танцю, залежність розвитку малюнку від завдання, яке стоїть перед балетмейстером. Психологічний вплив хореографічного малюнку на глядача.

Композиційний план хореографічного твору, його складові.

Тема 7. Графічний запис хореографічного малюнку

Нотація хореографічного малюнку шляхом графічного запису.

Схематичне зображення танцювального майданчика. Умовні позначення. Поділ малюнку танцю на елементарні складові, їх графічний запис. Текстові коментарі до графічного запису малюнку танцю.

Необхідність нотації танцю при створенні та збереженні хореографічного твору.

Тема 8. Хореографічний текст як елемент композиції

Поняття «лексика танцю». Складові хореографічної лексики: рух, жест, поза, пластика, пантоміма, танцювальне па.

Поняття «хореографічний текст».

Хореографічний текст як один з основних компонентів композиції хореографічного твору, засіб вираження драматургії. Побудова хореографічного тексту твору шляхом сполучення лексичних структур танцю. Підпорядкування кожного лексичного структурного елементу закону драматургічного розвитку сценічної дії. Мислення пластичними образами. Відповідність хореографічного тексту поставленому творчому завданню, ідейно-тематичному змісту твору.

Основні танцювальні рухи. Сполучні танцювальні рухи. Провідні рухи –

лейттема танцю. Розвиток танцювальних рухів, манера і характер їх виконання.

Зв'язок хореографічного тексту з малюнком танцю і музичним матеріалом.

Тема 9. Пантоміма в хореографії

Пантоміма як жанр сценічного мистецтва, в якому основним засобом створення художнього образу є пластична виразність людського тіла. Поза, жест, міміка – складові мистецтва пантоміми.

Пантоміма в хореографії як особливий засіб створення хореографічного образу.

Пантоміма у балетах ХУІІІ-ХІХ ст.

Пантоміма в сучасній хореографії, балеті, її допоміжна роль. Специфічне для балету співвідношення пантоміми і танцю.

Пантомімна сцена як самостійний епізод.

Пантомімні елементи як компонент танцю.

Міманс у балетній виставі. Міманс або мімічний ансамбль як група артистів музично та пластично обдарованих, які використовуються у масових сценах, оперних та балетних виставах. Функція мімансу у «великих» балетах ХУІІІ-ХІХ ст. Декоративний, підпорядкований та гармонійний характер мімічного ансамблю в балетній виставі.

Тема 10. Музика як основа хореографічної дії

Образна природа музики. Особливості музичної мови.

Мелодія і ритм як чинники побудови дії в хореографічному творі.

Ритм як один з універсальних проявів прекрасного в природі і мистецтві. Ритм як збудник руху в танці. Музика як ритмічна основа танцювальної пластики.

Мелодія як виток танцю, що ґрунтується на ній і виростає з неї. Лад, метр, ритм як основа музичної мелодії; динамічні і темпові ефекти як невід'ємна частина драматичної експресії в музиці і танці.

Поліфонічні і гомофонічні музичні і хореографічні форми. Поліритмія та моноритмія в музиці, хореографії.

Стильові ознаки музичного твору. Музичний стиль як сукупність засобів і прийомів художньої виразності. Музичний стиль - відображення характерних ознак певного виду музичного мистецтва, його національної або етнічної своєрідності, індивідуальної творчої манери композитора, виконавця.

Образний стрій музики, її стильова природа, національна характерність музичного твору, їх відображення у хореографії. Поєднання стихії музики і танцю як виявлення тонкої та органічної спорідненості.

Тема 11. Робота з музичним матеріалом, концертмейстером, фонограмою

Музична драматургія як основа хореографічної драматургії. Визначення драматургічної побудови музичного твору.

Втілення образно-емоційного змісту музичного твору в хореографічних образах.

Мелодія і ритм як чинники побудови дії в хореографічному творі. Визначення стильових ознак музичного твору.

Структурний збіг музики і танцю. Визначення у готовому музичному творі музичної форми, розподіл його на частини, фази, речення. Визначення музичної теми, мелодійного і ритмічного малюнку, метру, встановлення темпу, динамічних відтінків.

Розподіл між виконавцями танцю функцій і завдань з точним визначенням, через кого із персонажів передається та чи інша думка на кожні декілька тактів музики.

Визначення тривалості танцю, його окремих частин та уривків на основі тривалості відповідних частин музики.

Значення музичного матеріалу в роботі з виховання внутрішньої техніки артистів.

Використання для постановки танцю готової музики і спеціально створеної композитором.

Робота з концертмейстером.

Робота з фонограмою. Добір фонограм згідно з композиційним планом.

3 курс VII, VIII семестри – денна форма 3 курс VI семестр і 4 курс VIII семестр – заочна форма

Тема 12. Засоби творення образу в хореографії

Поняття «художній образ», «хореографічний образ».

Хореографічний образ в класичній хореографії як узагальнене художнє відображення дійсності через зображення конкретного явища.

Хореографічний образ (ототожнений образу драматичному) як конкретний характер людини, що проявляється через її відношення до навколишньої дійсності.

Зв'язок хореографічного образу з музичним твором.

Образні: музика, лексика, малюнок танцю.

Залежність вирішення образу від сюжету та ідеї танцювального номера.

Танцювальний текст, композиційна побудова партії – основа розкриття образу персонажа.

Зовнішній вигляд (грим, костюм) як вираження внутрішнього змісту образу.

Розвиток сюжету та виявлення ідеї номера через хореографічний образ.

Тема 13. Хореографічний твір образно-емоційного характеру

Хореографічний твір образно-емоційного характеру як хореографічна композиція, що не містить певного сюжету (безсюжетна), зміст якої складають власне пластично-танцювальні образи.

Виразальні засоби безсюжетного хореографічного твору.

Драматургія безсюжетного хореографічного твору, засоби її виявлення.

Безсюжетний балет, виникнення і розповсюдження жанру. Найкращі зразки безсюжетного балету.

Тема 14. Літературно-драматургічна основа хореографічної дії

Зв'язок хореографії з літературою.

Спорідненість хореографічного мистецтва з драматичним театром.

Засоби вираження літературно-драматургічного змісту в хореографічному мистецтві.

Особливості постановчої роботи над хореографічним твором, створюваним за сюжетом, запозиченим з літератури.

Тема 15. Програма хореографічного твору. Лібрето

Програма як літературна основа хореографічного твору, що містить викладення сюжету, ідеї, конфлікту, характеру дійових осіб.

Лібрето (з італійської «маленька книжечка») як описання сюжету в програмі вистави, що допомагає глядачу зрозуміти дію, яка відбувається на сцені.

Створення програми та лібрето хореографічного твору.

Тема 16. Зміст хореографічного твору. Сюжет хореографічного твору

Поняття «зміст хореографічного твору», «сюжет хореографічного твору».

Сюжет концертного номера з класичної хореографії – його зміст, тобто поєднання подій, що допомагають розкрити характер дійових осіб.

Розкриття в концертному номері сюжету, проблемних ситуацій через образно-художню систему танцю. Розкриття сюжету завдяки власним прийомам, художньому баченню автора.

Тема 17. Сюжетний (дієвий) танець

Сюжетний танець – дієвий танець. Історія зародження та розвитку сюжетного танцю. Образ у сюжетному танці. Композиція танцю та розкриття сюжетної лінії. Розвиток драматургії в сюжетному танці. Хореографія сюжетних танців. Відображення конкретних явищ навколишнього життя і природи.

Тематика сюжетних танців у класичній хореографії. Мистецтво пантоміми в сюжетному танці.

Тема 17. Ансамбль із трьох, чотирьох, п'яти виконавців

«Тріо» (від лат. tre - три) - ансамбль із трьох виконавців.

Тріо в балетній виставі. Па-де-труа. «Трійка».

«Квартет» (від лат. quartus - четвертий) - ансамбль з чотирьох виконавців. Різноманітні можливості створення танців для чотирьох виконавців. Па-де-катр.

«Квінтет» як ансамбль із п'яти виконавців.

Дієвий або дивертисментний характер малої композиційної форми.

Тема 18. Хореографічна мініатюра

Хореографічна мініатюра як мала композиційна форма хореографічного твору.

Гене́за хореографічної мініатюри.

Хореографічна мініатюра як складова балетної вистави.

Виконання хореографічної мініатюри на естраді під час конкурсів, концертів, фестивалів та інших видовищних заходів.

Характерні ознаки хореографічної мініатюри. Ідейність, лаконічність, оригінальність задуму та його втілення.

Короткочасність мініатюри, що передбачає використання гранично виразних художніх засобів.

Склад виконавців. Відображення в хореографічній мініатюрі творчих і технічних можливостей конкретних виконавців.

Легка пристосовуваність до умов концертного виконання.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1 курс, II семестр денна і заочна форма			

Тема 1. Хореографія серед інших видів мистецтв.	1. Класифікація видів мистецтв	2	
	2. Просторово-часова природа хореографічного мистецтва	2	
	3. Хореографія як зображально-виражальне, видовищне мистецтво	2	1
	4. Синтетичність як одна із специфічних особливостей хореографії	2	1
Тема 2. Види і жанри хореографічного мистецтва.	5. Види хореографічного мистецтва	2	1
	6. Жанри хореографії	2	1
Тема 3. Основи драматургії твору. Тема. Ідея. Сюжет.	7. Тематизм у хореографії	2	
	8. Ідейне наповнення твору	2	1
	9. Сюжет у танці	2	1
Тема 4. Закон драматургічного розвитку хореографічного твору та сценічне вирішення.	10.Складові драматургічної побудови хореографічного твору	2	1
	11.Взаємозв'язок і послідовність частин драматургії	2	
	12.Вплив драматургії на сценічне вирішення танцю	2	1
2 курс III, VI семестри – денна форма VI семестр – заочна форма			
Тема 5. Поняття «композиція» в хореографії.	13.Поняття «композиція хореографічного твору»	2	

Складові композиції танцю.	14.Основні компоненти хореографічної композиції	2	1
	15. Композиція і архітектоніка	2	
Тема 6. Хореографічний малюнок і його виражальні можливості	16.Малюнок танцю як елемент композиції в хореографії	2	
	17.Види хореографічних малюнків	2	
	18.Змістовність і виразність малюнку танцю	2	1
Тема 7. Графічний запис хореографічного малюнку	19.Умовні позначення використовувані для нотації малюнку	2	
	20.Принципи створення графічного запису малюнку	2	1
	21.Читання графічного запису малюнку	2	
Тема 8. Хореографічний текст як елемент композиції	22.Поняття «лексика танцю»	2	
	23.Поняття «хореографічний текст».	2	1
	24.Основні танцювальні рухи	2	
	25.Сполучні танцювальні рухи	2	
	26.Провідні рухи – лейттема танцю	2	
	27.Зв'язок хореографічного тексту з малюнком танцю і музичним матеріалом	4	1

Тема 9. Пантоміма в хореографії	28.Пантоміма в хореографії як особливий засіб створення хореографічного образу	2	1
	29.Пантомімна сцена як самостійний епізод.	2	
	30.Пантомімні елементи як компонент танцю	2	
Тема 10. Музика як основа хореографічної дії	31.Мелодія і ритм як чинники побудови дії в хореографічному творі	2	
	32.Відображення змістовності музики в танці	2	1
Тема 11. Робота з музичним матеріалом, концертмейстером, фонограмою	33.Драматургічна побудова музики і танцю	2	1
	34.Структурний збіг музики і танцю	2	
3 курс VII, VIII семестри – денна форма 3 курс VI семестр і 4 курс VIII семестр – заочна форма			
Тема 12. Засоби творення образу в хореографії	35.Танцювальний текст, композиційна побудова партії – основа розкриття образу персонажа	2	1
	36.Зовнішній вигляд (грим, костюм) як вираження внутрішнього змісту образу.	2	1
Тема 13. Хореографічний твір образно-емоційного характеру	37.Виразальні засоби безсюжетного хореографічного твору	4	1
	38.Драматургія безсюжетного хореографічного твору, засоби її виявлення	2	1
Тема 14. Літературно-драматургічна	39.Єдність літературної основи, музики і хореографії.	2	1

основа хореографічної дії	40. Створення сценарно-композиційного плану твору	4	1
Тема 15. Програма хореографічного твору. Лібрето	41. Програма хореографічного твору.	2	1
	42. Лібрето хореографічного твору.	4	1
Тема 16. Зміст хореографічного твору. Сюжет хореографічного твору	43. Розкриття в концертному номері сюжету через образно-художню систему танцю	4	2
Тема 17. Сюжетний (дієвий) танець	44. Композиція танцю та розкриття сюжетної лінії	4	1
	45. Розвиток драматургії в сюжетному танці	2	1
Тема 18. Ансамбль із трьох, чотирьох, п'яти виконавців	46. Дієвий або дивертисментний характер малої композиційної форми.	2	1
	47. Композиція малого ансамблю	4	1
Тема 19. Хореографічна мініатюра	48. Хореографічна мініатюра як мала композиційна форма хореографічного твору	4	1
	49. Відображення в хореографічній мініатюрі творчих і технічних можливостей конкретних виконавців	4	1
Всього		116	32

Завдання для самостійної роботи студентів

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1 курс, II семестр денна і заочна форма			
Тема 1. Хореографія серед інших видів мистецтв.	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	5
	Сформулювати поняття «види мистецтв».	2	4
	Визначити специфічні особливості хореографії як виду мистецтва.	4	5
Тема 2. Види і жанри хореографічного мистецтва.	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	5
	Визначити поняття «жанр» в хореографії.	2	4
	Визначити та охарактеризувати жанрові різновиди танцю.	4	5
Тема 3. Основи драматургії твору. Тема. Ідея. Сюжет.	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	5
	Визначити, яким чином вибір теми впливає на розкриття ідеї.	2	5
	З'ясувати, які ідеї можуть хвилювати сучасного глядача.	2	5
Тема 4. Закон драматургічного розвитку хореографічного твору та сценічне вирішення.	Опрацювати літературу з теми заняття.	4	5
	З'ясувати загальні закономірності драматургічної побудови творів різних видів мистецтва.	2	5
	Визначити специфічні особливості драматургії в хореографії.	4	5

2 курс			
III, VI семестри – денна форма			
VI семестр – заочна форма			
Тема 5. Поняття «композиція» в хореографії. Складові композиції танцю.	Опрацювати літературу з теми заняття.	4	4
	Визначити основні компоненти хореографічної композиції.	2	2
	Охарактеризувати основні елементи хореографічної композиції .	4	4
Тема 6. Хореографічний малюнок і його виражальні можливості	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	2
	Охарактеризувати відмінність між симетричними та асиметричними малюнками.	4	4
	З'ясувати залежність малюнків від задуму твору, його ідеї, музичного матеріалу.	4	4
Тема 7. Графічний запис хореографічного малюнку	Опрацювати літературу з теми заняття.	4	4
	З'ясувати, що таке малюнок танцю.	2	2
	Створити графічний запис малюнку танцю	4	4
Тема 8. Хореографічний текст як елемент композиції	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	2
	Дослідити зв'язок хореографічного тексту, малюнку танцю і драматургії твору.	2	2
	Засвоїти прийоми створення хореографічного тексту. Створити танцювальну комбінацію.	4	5
Тема 9. Пантоміма в хореографії	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	2
	Написати лібрето етюду з використанням елементів пантоміми.	4	4

	Проаналізувати свій етюд, розбивши його по складових композиції.	2	2
Тема 10. Музика як основа хореографічної дії	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	2
	Охарактеризувати роль музики в хореографічному мистецтві.	2	2
	Прослухати твори композиторів-класиків.	2	2
Тема 11. Робота з музичним матеріалом, концертмейстером, фонограмою	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	2
	Проаналізувати важливість якості музичного супроводу при здійсненні постановок хореографічних етюдів.	2	2
	Охарактеризувати структурний збіг музики і танцю.	2	2
3 курс V семестр – денна форма 3 курс VI семестр – заочна форма			
Тема 12. Засоби творення образу в хореографії	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	4
	Проаналізувати засоби створення хореографічного образу в класичній хореографії.	2	4
	Створити сольний образний хореографічний етюд.	4	5
	Визначити основні виражальні засоби, використані у постановці для створення образу.	2	5
Тема 13. Хореографічний твір образно-емоційного характеру	Переглянути безсюжетні балетні вистави Дж. Баланчіна.	2	4
	Проаналізувати драматургічну побудову переглянутих балетів.	2	4
	Визначити засоби вираження драматургії в переглянутих балетах.	2	5
	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	5

Тема 14. Літературно-драматургічна основа хореографічної дії	Переглянути виставу «Лісова пісня» в Національній опері України.	2	3
	Дослідити інші інтерпретації сюжету на балетній сцені.	2	5
Тема 15. Програма хореографічного твору. Лібрето	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	5
	Дослідити зразки лібрето відомих хореографічних творів.	2	5
	Створити власне лібрето хореографічного твору.	4	4
3 курс VI семестри – денна форма 4 курс VIII семестр – заочна форма			
Тема 16. Зміст хореографічного твору. Сюжет хореографічного твору	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	4
	Визначити, чи змінюється сюжет, якщо балетмейстер поміняє місцями деякі танці чи змінить внутрішню структуру того чи іншого танцю.	2	4
	З'ясувати, що допомагає розкрити характер дійових осіб.	2	5
Тема 17. Сюжетний (дієвий) танець	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	5
	Скласти сюжет для постановки танцю	2	4
	Здійснити постановку	4	7
Тема 18. Ансамбль із трьох, чотирьох, п'яти виконавців	Переглянути балет «Віденський вальс» у Національній опері України.	2	5
	Визначити малі композиційні форми, що є в цьому балеті.	2	5
Тема 19. Хореографічна мініатюра	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	4
	Дібрати музичний матеріал до хореографічної мініатюри.	2	5

	Скласти композиційний план хореографічної мініатюри.	2	5
	Здійснити постановку	4	6
Всього		144	234

Очікувані результати навчання з дисципліни: застосування теоретичних знань та практичних умінь, дотичних до створення різних форм хореографічних творів, для розв'язання конкретних задач у сфері хореографії та танцювальних видів спорту та організації реалізації у відповідній сфері проектів інноваційного творчого характеру завдяки:

знанням: особливостей хореографії як виду мистецтва, її видової та жанрової структури; основ драматургії хореографічного твору; особливостей побудови композиції хореографічного твору; засобів творення художнього образу в хореографії; хореографічних та музично-хореографічних форм;

умінням: працювати творчо і самостійно; аналізувати ідейно-тематичний зміст, форму, жанр, видову приналежність хореографічного твору; працювати з музичним матеріалом; застосовувати закони драматургії у власних постановках; складати літературно-драматургічну основу хореографічного твору; створювати і нотувати хореографічний текст та малюнок танцю;.

Перелік програмних результатів навчання, яких досягають під час вивчення навчальної дисципліни «Основи композиції та постановки танцю» відповідно до освітньо-професійної програми «Хореографія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 024 Хореографія

Шифр	Програмні результати навчання
ПРН 1	Визначати взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із концепцією сталого розвитку України.
ПРН 2	Розуміти моральні норми і принципи та вміти примножувати культурні, наукові цінності і досягнення суспільства в процесі діяльності.
ПРН 3	Вільно спілкуватись державною мовою усно і письмово з професійних та ділових питань.
ПРН 4	Володіти іноземною мовою в обсязі, необхідному для спілкування в соціально-побутовій та професійній сферах
ПРН 5	Аналізувати проблеми безпеки життєдіяльності людини у професійній сфері, мати навички їх попередження, вирішення та надання першої допомоги.

ПРН 6	Розуміти роль культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.
ПРН 7	Знати і розуміти історію мистецтв на рівні, необхідному для застосування виразально-зображальних засобів відповідно до стилю, виду, жанру хореографічного проєкту.
ПРН 8	Розуміти хореографію як мистецький феномен, розрізняти основні тенденції її розвитку, класифікувати види, напрями, стилі хореографії.
ПРН 9	Володіти термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
ПРН 10	Розуміти хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності.
ПРН 11	Використовувати інноваційні технології, оптимальні засоби, методика, спрямовані на удосконалення професійної діяльності, підвищення особистісного рівня володіння фахом.
ПРН 12	Відшукувати необхідну інформацію, критично аналізувати і творчо переосмислювати її та застосовувати в процесі виробничої діяльності.
ПРН 13	Розуміти і вміти застосовувати на практиці сучасні стратегії збереження та примноження культурної спадщини у сфері хореографічного мистецтва.
ПРН 14	Володіти принципами створення хореографічного твору, реалізуючи практичне втілення творчого задуму відповідно до особистісних якостей автора.
ПРН 15	Мати навички використання традиційних та інноваційних методик викладання фахових дисциплін.
ПРН 16	Аналізувати і оцінювати результати педагогічної, асистентсько-балетмейстерської, виконавської, організаційної діяльності.
ПРН 17	Мати навички викладання фахових дисциплін, створення необхідного методичного забезпечення і підтримки навчання здобувачів освіти.
ПРН 18	Знаходити оптимальні підходи до формування і розвитку творчої особистості.
ПРН 19	Знаходити оптимальні виконавські прийоми для втілення хореографічного образу.

ПРН 20	Вдосконалювати виконавські навички і прийоми в процесі підготовки та участі у фестивалях і конкурсах.
ПРН 21	Розвивати комунікативні навички, креативну і позитивну атмосферу в колективі.
ПРН 22	Мати навички управління мистецькими проектами, зокрема, здійснювати оцінки собівартості мистецького проекту, визначати потрібні ресурси, планувати основні види робіт.
ПРН 23	Мати навички викладацької, балетмейстерської та репетиційної діяльності у галузі хореографічного мистецтва в закладах фізичного виховання і спорту та володіти принципами створення композиції для певного виду спорту з елементами хореографії, реалізуючи практичне втілення творчого задуму виходячи з особливостей оцінювання певного виду спорту.
ПРН 24	Знати і розуміти роль музики в хореографічному мистецтві, володіти музично-теоретичними поняттями, аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку музичного мистецтва, його стилеві особливості, жанри та форми музичних творів і використовувати навички аналізу та підбору музичного матеріалу для здійснення виконавської, педагогічної та балетмейстерської діяльності в різних напрямках хореографії.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю, заліку/екзамену.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин.

Лектор під час завершення лекції з теми дисципліни знайомить здобувачів вищої освіти з відповідними завданнями для самостійної роботи та темами практичних занять.

Перед початком практичного (семінарського, лабораторного) заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 34 балів, до заліку/екзамену не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни.

Заліки/екзамени проводяться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Використовується такий розподіл балів, які може отримати студент за тему:

Номер і назва теми дисципліни	Форма поточного контролю	Кількість балів
1 курс, II семестр денна і заочна форма		
Тема 1. Хореографія серед інших видів мистецтв.	Експрес-контроль.	20
Тема 2. Види і жанри хореографічного мистецтва.	Практичний показ	20
Тема 3. Основи драматургії твору. Тема. Ідея. Сюжет.	Практичний показ	30
Тема 4. Закон драматургічного розвитку хореографічного твору та сценічне вирішення.	Практичний показ	30
Всього		100
2 курс, III семестр – денна форма 2 курс, IV семестр – заочна форма		д. в. з. в.
Тема 5. Поняття «композиція» в хореографії. Складові композиції танцю.	Експрес-контроль.	30 10
Тема 6. Хореографічний малюнок і його виражальні можливості	Практичний показ	40 20
Тема 7. Графічний запис хореографічного малюнку	Практичний показ	30 10
Всього		100
2 курс, IV семестр – денна форма 2 курс, IV семестр – заочна форма		д. в. з. в.
Тема 8. Хореографічний текст як елемент композиції	Експрес-контроль.	20 20

Тема 9. Пантоміма в хореографії	Практичний показ	30 10
Тема 10. Музика як основа хореографічної дії	Практичний показ	30 20
Тема 11. Робота з музичним матеріалом, концертмейстером, фонограмою	Практичний показ	20 10
Всього		100 100
3 курс, V семестр – денна форма 3 курс, VI семестр – заочна форма		
Тема 12. Засоби творення образу в хореографії	Експрес-контроль	20
Тема 13. Хореографічний твір образно-емоційного характеру	Практичний показ	30
Тема 14. Літературно-драматургічна основа хореографічної дії	Практичний показ	30
Тема 15. Програма хореографічного твору. Лібрето	Практичний показ	20
Всього		100
3 курс, VI семестр – денна форма 4 курс, VIII семестр – заочна форма		
Тема 16. Зміст хореографічного твору. Сюжет хореографічного твору	Експрес-контроль	10
Тема 17. Сюжетний (дієвий) танець	Практичний показ	30
Тема 18. Ансамбль із трьох, чотирьох, п'яти виконавців	Практичний показ	30
Тема 19. Хореографічна мініатюра	Практичний показ	30
Всього		100

Основні і допоміжні джерела для вивчення курсу:

Основна література

1. Васіна Н. А. Танцювальні мініатюри у різних видах хореографії. *Тенденції розвитку хореографічних дисциплін у вищих мистецьких навчальних закладах* : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практич. конф., м. Київ, 11-12 квіт. 2014 р. Київ, 2014. С. 30–33.
2. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. Львів : Край, 2003. 158 с.
3. Забута Б. Музичне забезпечення хореографічних постановок. Рівне : Волинські обереги, 2011. 195 с.
4. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
5. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
6. Хоцяновська Л. Ф. Хореографія як об'єкт вивчення дисципліною «Мистецтво балетмейстера». *Молодий вчений*. 2018. Вип. 54. С. 167-169.
7. Хоцяновська Л. Ф. Імровізація як засіб розвитку творчих здібностей на уроках з мистецтва балетмейстера. *Культура України. Серія «Мистецтвознавство»*. 2018. Вип. 59. С. 240–245.
8. Хоцяновська Л. Ф. Сучасне хореографічне мистецтво України в контексті світових культурних тенденцій. *Наукові Записки. Серія «Мистецтвознавство»*. 2018. №1. Вип. 38. С. 186–194.
9. Хоцяновська Л. Ф. Взаємопроникнення українського та європейського хореографічного мистецтва період незалежності нашої держави. *Мистецтвознавчі записки*. 2018. Вип. 33. С. 368–375.
10. Хоцяновська Л. Ф. Поєднання традиційного (архаїчного) та інноваційного в сучасній українській хореографії. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. 2018. Вип. 40. С. 449–455.
11. Хоцяновська Л. Ф. Балет Аніко Рехвіашвілі «Снігова королева» – вистава для дорослих і дітей. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Напрямок : Мистецтвознавство*. 2020. Вип. 34. С. 207–211.
12. Хоцяновська Л. Ф. Особливості створення сольних хореографічних композицій. *Взаємодія аматорського та професійного хореографічного мистецтва* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 13 квіт. 2019 р. Київ : КНУКіМ, 2019. С. 191–194.
13. Хоцяновська Л. Ф. Виразні можливості абстрактного танцю. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2014. Вип. 20. Т. 1 С. 240–245.

14. Хоцяновська Л. Ф., Перова Г. О. Формування авторського балетмейстерського стилю Іржи Кіліана у 19770-х роках. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2020. Вип. 36. С. 173–177.
15. Хоцяновська Л. Ф., Білаш О. С. Творча діяльність Вацлава та Броніслави Ніжинських в контексті розвитку вітчизняного та світового балетного мистецтва. *Танцювальні студії*. 2019. Т. 2, №1. С. 19–28.
16. Хоцяновська Л. Ф. Синтез мистецтв як формотворчий принцип сучасної вистави. *Трансформаційні процеси в сучасній українській культурі: матеріали наук.-теорет. конф. Київ, 2007*. С. 220–223.
17. Хоцяновська Л. Ф. Прояви абстракціонізму в хореографії. *Хореографічна та театральна культура України: педагогічні та мистецькі виміри* : матеріали наук.-практ. конф. Київ, 2013 р. С. 234–236.
18. Чепалов О. Хореологія. Статті та лекції. Київ : Ліра-К, 2020. 228 с.
19. Шариков Д. «Contemporarydance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с.

Додаткова література

1. Бігус О., Маншилін О., Кондратюк Д., Мова Л., Журавльова А., Герц І., Донченко Н., Батєєва Н. Сучасний танець: Основи теорії і практики : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 264 с.
2. Герц І., Кебас О., Бойко О., Журавльова А. Сучасний танець: шляхи творчого вдосконалення : навч. посіб. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2021. 241 с.
3. Кривохижа А. М. Гармонія танцю. Методичний посібник для хореографічних дисциплін педагогічного навчального закладу. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Вінниченка, 2005. 92 с.
4. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
5. Печеранський І., Базела Д. Вступ до філософії танцю : монографія. Київ : КНУКіМ, 2017. 123 с.
6. Плахотнюк О. Використання акробатичних елементів в сучасній хореографії. *Вісник Міжнародного Слов'янського університету*. 2010. Т. 13. Вип. 2. С. 88–96.
7. Погребняк М. М. Танець «модерн» ХХ ст.: витоки, стильова типологія, панорама історичної ходи, еволюція : монографія. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. 312 с.
8. Погребняк М. М. Нові напрями театрального танцю ХХ – початку ХХІ ст.: історико-культурні передумови, крос-культурні зв'язки, стильова типологія : монографія. Полтава : ТОВ «Прінтмакс», 2021. 330 с.

9. Хоцяновська Л. Ф. Балетна музика українських композиторів та її відображення в хореографії (II половина XX ст.). *Народознавчі Зошити*. 2018. №3(141). С. 719–725.
10. Хоцяновська Л. Ф. Курт Йосс – теоретик, практик, педагог та його вплив на розвиток сучасного хореографічного мистецтва хореографії. *Мистецтвознавчі записки*. 2019. Вип. 35. С. 216–221.
11. Хоцяновська Л. Ф. Функціонування хореографічного колективу у період карантину *Танцювальне мистецтво: сучасний стан та тенденції розвитку* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 25 квіт. 2020 р. Київ : КНУКіМ, 2020. С. 78–81.
12. Хоцяновська Л. Ф. Хореографічні прояви у культурі метамодерну на початку XX ст.. *Культура і сучасність*. 2018. № 1. С. 198–203.
13. Хоцяновська Л. Ф. Балетний академізм і танець-модерн: хореографічне протистояння першої третини XX р.. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство*. 2012. Вип. 7. С. 170–173.
14. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи XX ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.
15. Шариков Д. Класифікація сучасної хореографії : монографія. Київ : Видавець Карпенко В.М., 2008. 168 с.